

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Lähtökohtia julkiselle taloudenpidolle tulevaisuudessa

Mikko Spolander, ylijohtaja

10.5.2022

Valtio Expo 2022

1. Talouden suorituskyky asettaa raamin julkiselle taloudenpidolle.
2. Talous toipuu koronasta ja sodasta, mutta kasvunäkymä jää vaisuksi, julkinen talous alijäämäiseksi ja velka kasvaa.
3. Julkisessa taloudessa on rahoitusvaje suhteessa tarpeeseen.
4. Jotta julkinen taloudenpito olisi vakaata ja uskottavaa, se pitää sovittaa talouden suorituskyvyn asettamiin raameihin.
5. Usean samanaikaisen rakennemuutoksen vyyhti haastaa meitä toimimaan.
6. Teknologia – osaaminen – tuottavuus – kilpailukyky – investointiympäristö: Julkinen taloudenpito on osa kokonaisuutta ja yhteistä ratkaisua.

Talouden suorituskyky asettaa raamin julkiselle taloudenpidolle

- Julkisen taloudenpidon lähtökohtana on turvata julkisen sektorin rahoitus ja valinnan mahdollisuudet pitkällä aikavälillä – talouteen ja taloudenpitoon liittyvät riskit huomioon ottaen.
 - Julkinen taloudenpito palvelee kansalaisia ja yhteiskuntaa vain, jos se on perustaltaan vakaata ja uskottavaa.
- Jotta julkinen taloudenpito olisi vakaata ja uskottavaa, se pitää sovittaa talouden suorituskyvyn asettamiin raameihin.
 - Kohentamalla talouden – ml. julkinen sektori – suorituskykyä myös julkisen taloudenpidon raami laajenee.
- Pitkällä aikavälillä talouden suorituskyvyn – työllisyyden, tuottavuuden, kilpailukyvyn – määrittävät rakenteelliset tekijät.

Talous toipuu koronasta ja sodasta, mutta kasvunäkymä jää vaisuksi, julkinen talous alijäämäiseksi ja velka kasvaa

	2020	2021	2022	2023-2026
BKT:n määrän muutos, %	-2,3	3,5	1,5	1,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,3	2,2	4,0	1,9
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto, % BKT:sta	-5,5	-2,6	-2,2	-1,7
				2026
Työllisyysaste, %	70,7	72,2	73,0	74,5
Julkisyhteisöjen velka¹, % BKT:sta	69,0	65,8	66,2	69,9

¹ EDP-velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

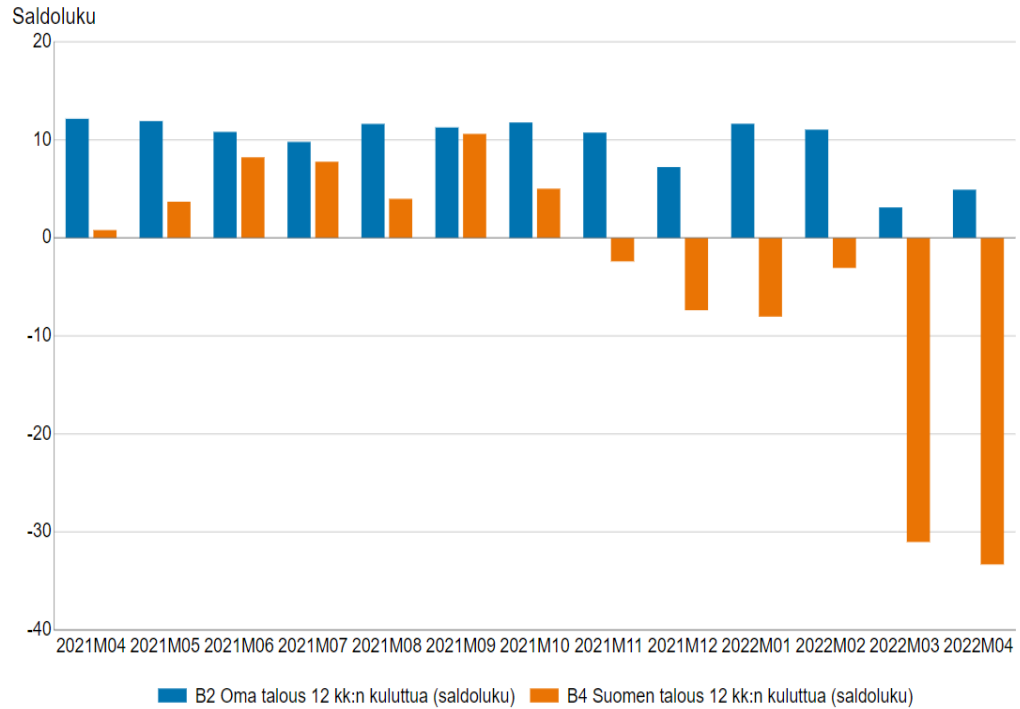
Monia mahdollisia syitä lipeämiselle perusuralta

Bruttokansantuote 2021-2024, muutos, %

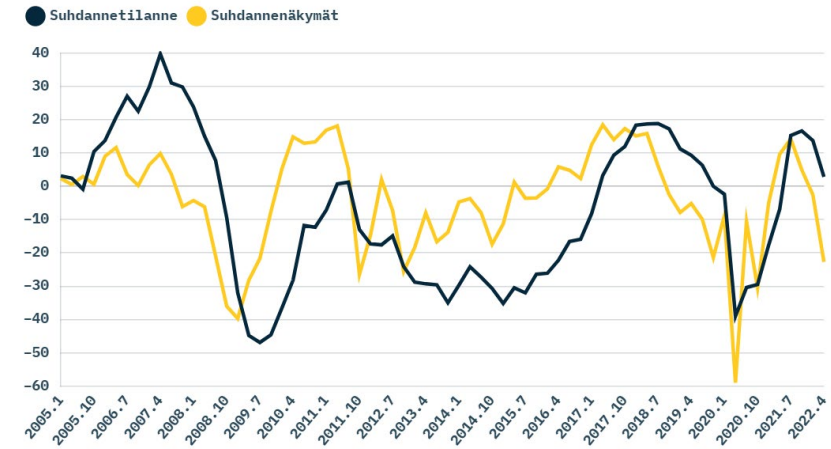
- Sota, pakotteet ja vastapakotteet laajenevat, luottamus heikkenee, säästämistä nousee, inflaatio kiihtyy, ostovoima heikkenee.
- Inflaatio pitkittyy ja käynnistää hintojen ja palkkojen kierteen ja korot nousevat nopeammin.
- Covid-19-epidemia kiihtyy ja rajoitukset otetaan käyttöön uudelleen.
- Elpymis- ja palautumistukiväline ja nopeutettu vihreä siirtymä saattavat matkaan odotettua enemmän investointeja.

Kuluttajien odotukset omasta ja Suomen taloudesta vuoden kuluttua

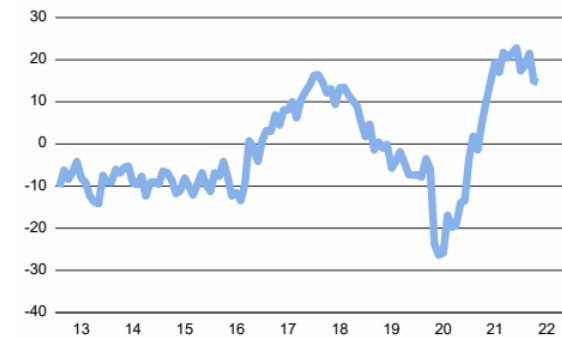
Lähteet: Tilastokeskus, elinkeinoelämän keskusliitto

Elinkeinoelämän suhdanteet

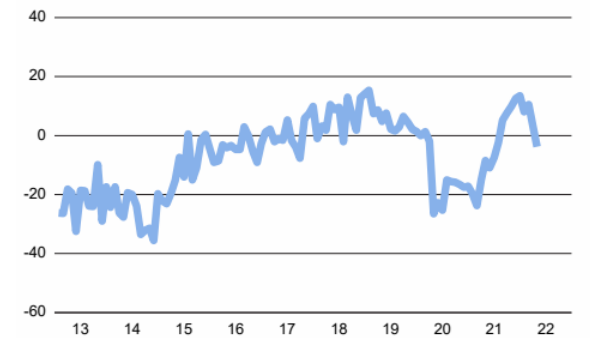

Elinkeinoelämän luottamus

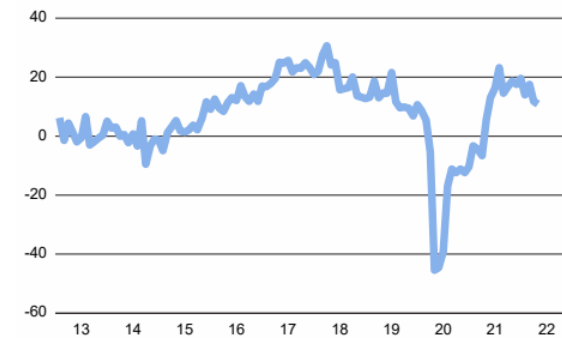
Teollisuuden luottamusindikaattori

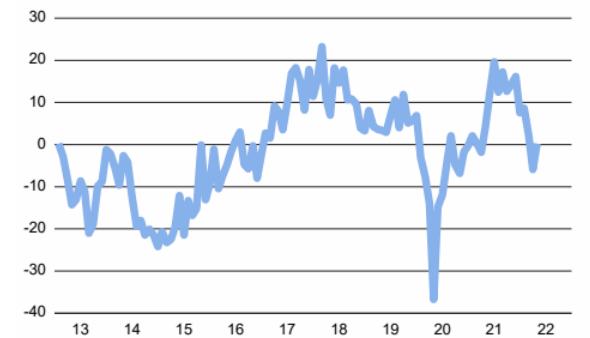
Rakentamisen luottamusindikaattori

Palvelujen luottamusindikaattori

Vähittäiskaupan luottamusindikaattori

Vaikutus euroalueen ja Suomen talouteen, jos energian saatavuus Venäjältä loppuisi: suuri muttei ylitsepääsemätön

Euroalue					Suomi				
	2021	2022	2023	2024		2021	2022	2023	2024
Ennuste, %-muutos					Ennuste, %-muutos				
BKT	5,2	3,2	2,2	1,8	BKT	3,5	1,5	1,7	1,5
Inflaatio	2,6	5,1	2,1	1,9	Inflaatio	2,2	4,0	2,1	1,7
Vaihtoehtoinen laskelma, %-muutos					Vaihtoehtoinen laskelma, %-muutos				
BKT	5,2	1,6	1,0	1,7	BKT	3,5	0,5	0,8	1,5
Inflaatio	2,6	8,5	2,6	2,4	Inflaatio	2,2	6,2	2,4	2,0
Ero, % -yks					Ero, % -yks				
BKT		-1,6	-1,2	-0,1	BKT		-1,0	-0,9	0,0
Inflaatio		3,4	0,5	0,5	Inflaatio		2,2	0,3	0,3

Lähde: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

- Vuonna 2023 euroalueen BKT olisi 3 % pienempi kuin ennusteen perusuralla ja hintataso 4 % korkeampi.
 - Kasvu hidastuisi 1 – 1½ prosenttiin 2022-2023.
- Suomessa vastaavat luvut olisivat 2 % ja 2½ %.
 - Kasvu hidastuisi ½ prosentin tuntumaan 2022-2023.
 - Työllisiä (15-74) 44 000 vähemmän 2023, työllisyysaste runsaat 1 %-yks. alhaisempi.

Monia mahdollisia syitä lipeämiselle perusuralta

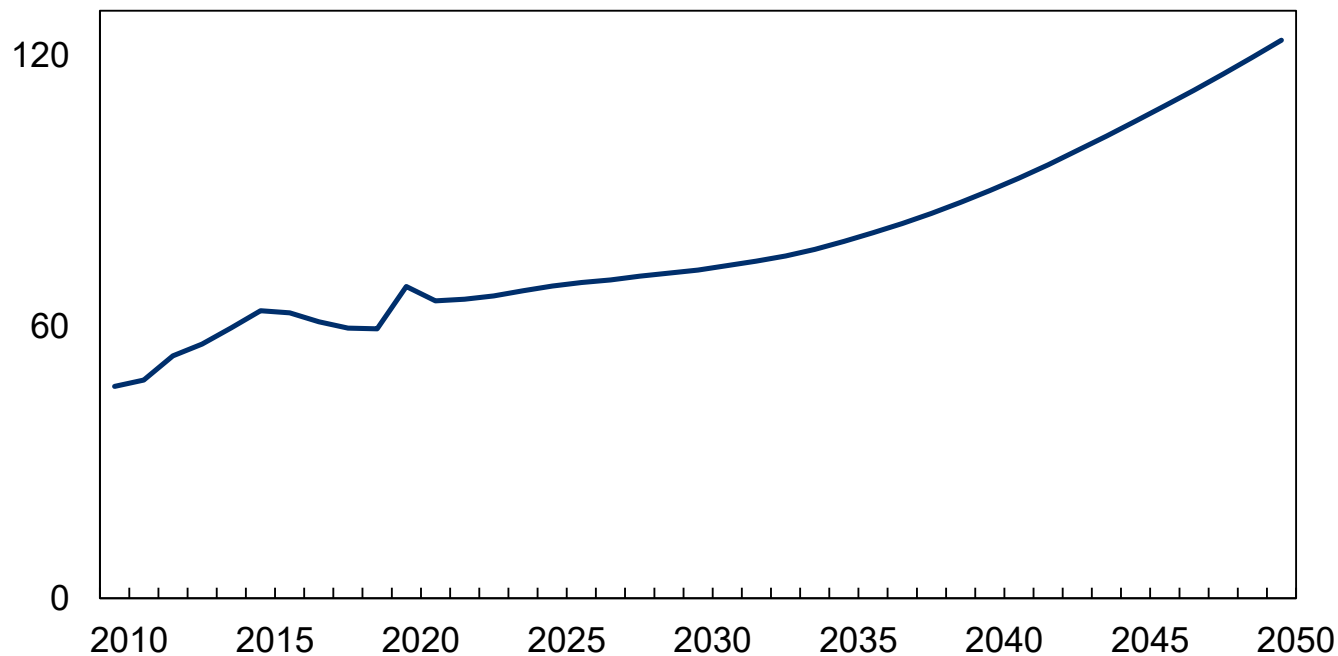
Bruttokansantuote 2021-2024, muutos, %

- Sota, pakotteet ja vastapakotteet laajenevat, luottamus heikkenee, säästämistä nousee, inflaatio kiihtyy, ostovoima heikkenee.
- Inflaatio pitkittyy ja käynnistää hintojen ja palkkojen kierteen ja korot nousevat nopeammin.
- Covid-19-epidemia kiihtyy ja rajoitukset otetaan käyttöön uudelleen.
- Elpymis- ja palautumistukiväline ja nopeutettu vihreä siirtymä saattavat matkaan odotettua enemmän investointeja.

Julkisessa taloudessa on rahoitusvaje suhteessa tarpeeseen

Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusvaje on n. 2,5% suhteessa BKT:een eli n. 7 mrd. vuoden 2026 BKT:n tasolla mitattuna.

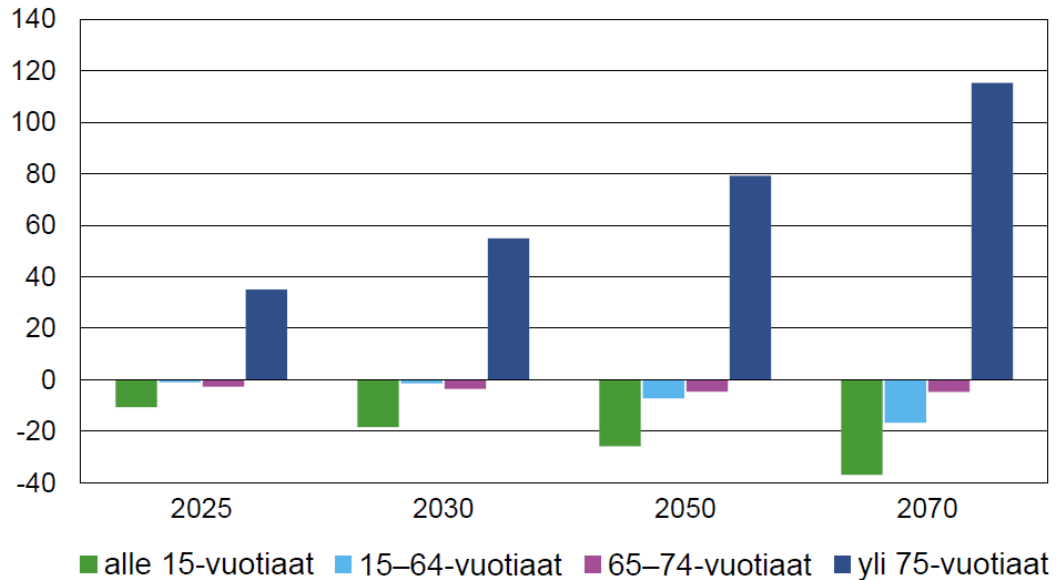
Syyt kaikille tutut

- Ikääntyneiden, erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän voimakas kasvu. →
- Lakiin kirjoitettu palvelulupaus.
- Talouden niukka kasvukyky.
- Nousevat korot.

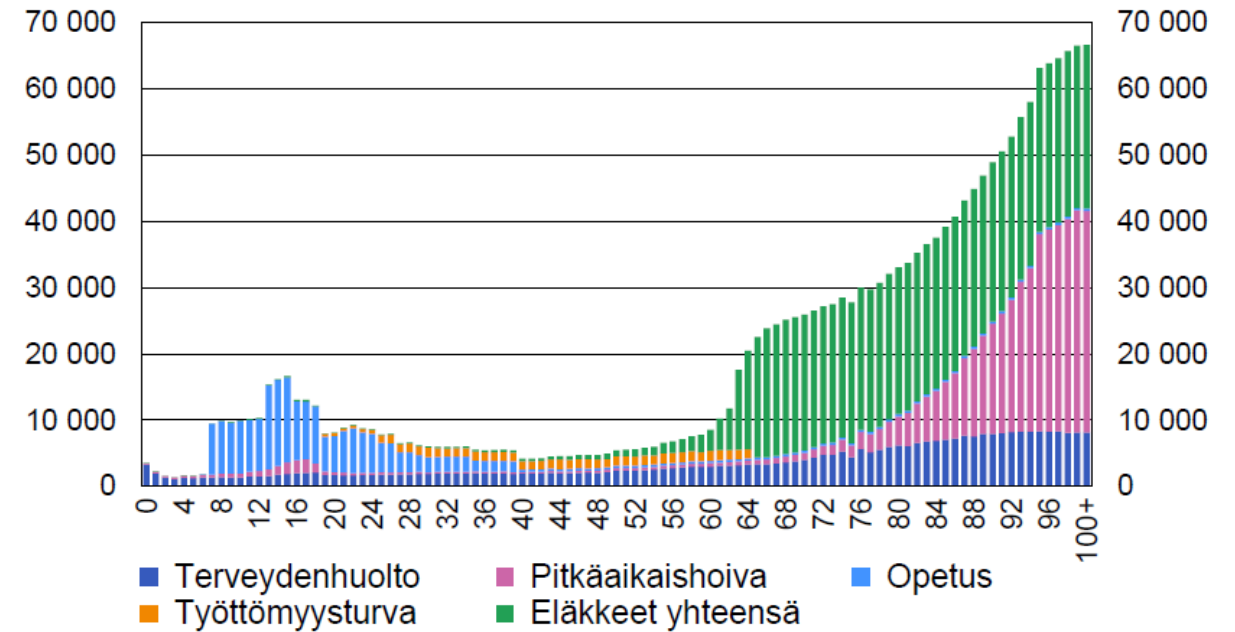
Positiivista on, että työvoiman voimakas kasvu on nostanut arviota työllisyydestä ja alentanut arviota kestävyysvajeesta pitkällä aikavälillä.

Ydinryhmä ovat 75 vuotta täyttäneet, nuoret ikäluokat pienenevät eniten

Väestönmuutos
suhteessa vuoteen 2018, %

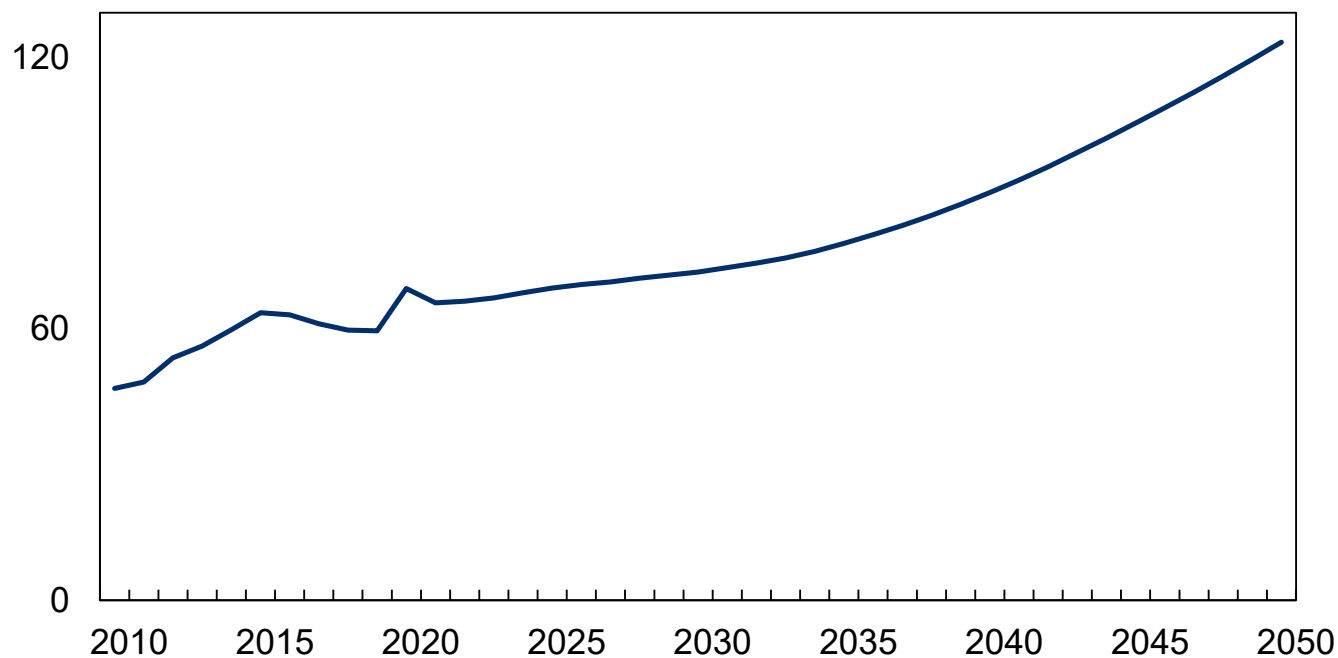
Ikäsidonnaiset menot ikäluokittain v. 2019
euroa henkeä kohden, keskiarvo

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

Julkisessa taloudessa on rahoitusvaje suhteessa tarpeeseen

Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusvaje on n. 2,5% suhteessa BKT:een eli n. 7 mrd. vuoden 2026 BKT:n tasolla mitattuna.

Syyt kaikille tutut

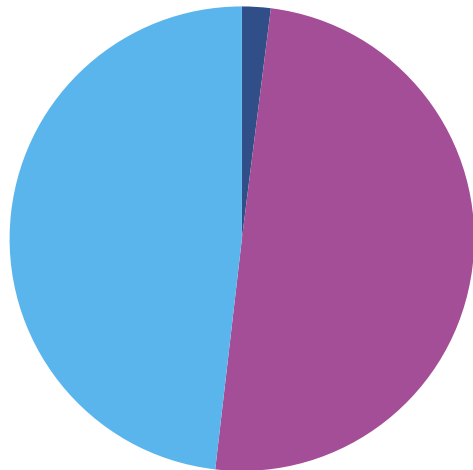
- Ikääntyneiden, erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän voimakas kasvu.
- Lakiin kirjoitettu palvelulupaus.
- Talouden niukka kasvukyky.
- Nousevat korot.

Positiivista on, että työvoiman voimakas kasvu on nostanut arviota työllisyydestä ja alentanut arviota kestävyysvajeesta pitkällä aikavälillä.

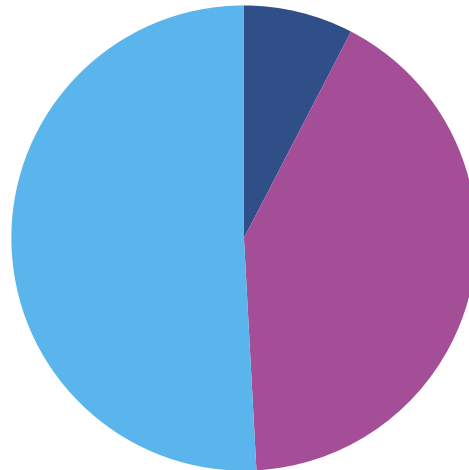
Jotta julkinen taloudenpito olisi vakaata ja uskottavaa, se pitää sovittaa talouden suorituskyvyn asettamiin raameihin

Julaiset menot osuus kokonaismenoista

2019

2040*

■ Korkomenot ■ Muut menot ■ Sosiaali- ja terveystaloudet (pl. TyEL)

**Perustuu skenaarioon, jossa julkisten menojen (ml. korkomenot) BKT-suhte ei kasva, eikä sote-palveluiden menojen kasvua hillitä.*

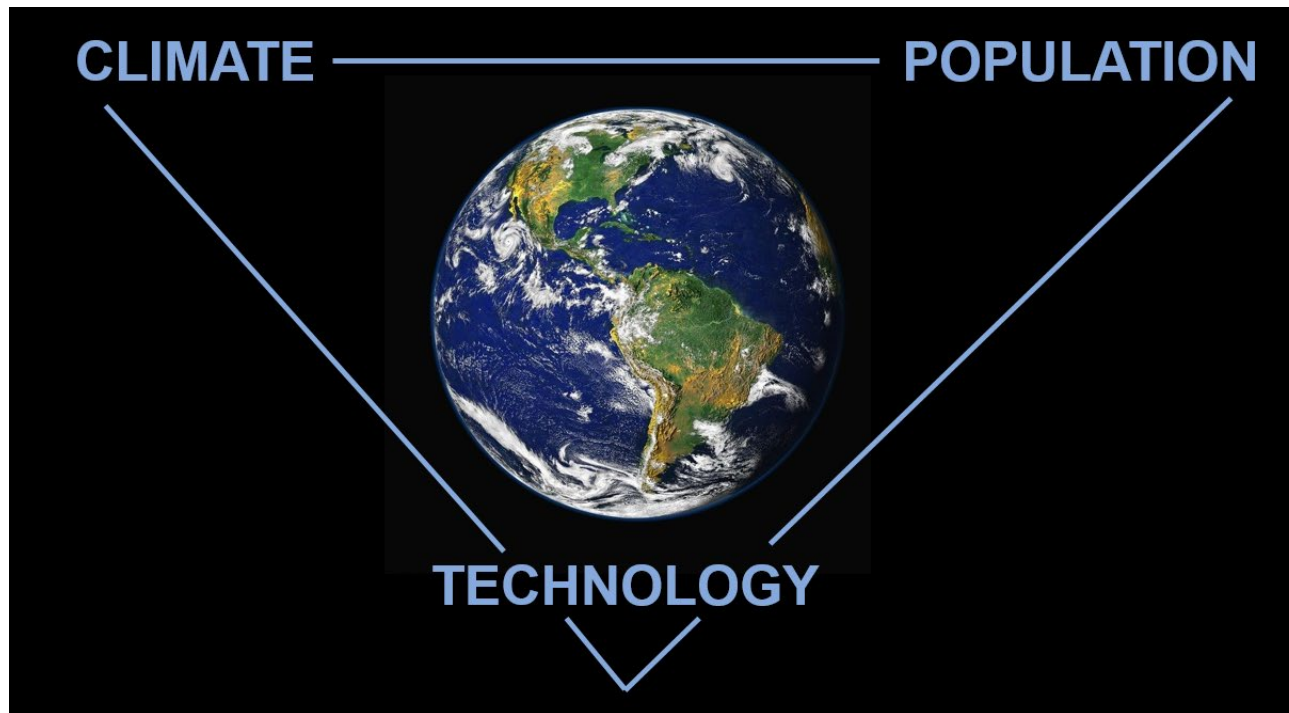
Sosiaali- ja terveystaloudet kasvavat koko ajan nopeammin kuin menot keskimäärin.

Korkomenojen kasvu kiihtyy, kun velan määrä ja korot nousevat.

Miten menojen kasvu pidetään talouden suorituskyvyn asettamassa raamissa, kun

- myös opetuksen, tieteen, tutkimuksen ja kehityksen ja liikenteen puolesta puhuvat tuntuvat odottavan lisää rahaa,
- sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen suunnattuja menoja tuskin varaudutaan ainakaan pienentämään tulevaisuudessa,
- vihreän siirtymän odotetaan yleisesti vaativan vauhdittuakseen julkista rahaa?

Usean samanaikaisen rakennemuutoksen vyyhti haastaa meitä toimimaan

- Venäjän hyökkäyssota ja Venäjän markkinan sulkeutuminen;
- Koronan jättämien jälkien korjaaminen;
- Väestörakenteen muutos, maassa muutto ja maahanmuutto;
- Ilmaston muutos, luontokato, niiden torjuminen ja niihin sopeutuminen;
- Teknologian ja työn muutos.

Teknologia – osaaminen – tuottavuus – kilpailukyky – investointiympäristö

- ✓ Tuotannontekijöiden liikkuvuus, luova tuho.
- ✓ Talouden rakenteet, työmarkkinat, tieto- ja liikenneinfrastruktuuri, yhdyskuntarakenne, asuntomarkkinat, kaavoitus.
- ✓ Verotus.
- ✓ Rahoitus.
- ✓ Ulkomaisten yritysten sijoittuminen Suomeen ja sijoitukset suomalaisiin yrityksiin, kansainvälistyminen.
- ✓ Kilpailu markkinoilla markkinoista, elinkeinotoiminnan tuet ja sääntely, patentit.
- ✓ Yrittäjyys.
- ✓ Johtaminen.

Julkinen taloudenpito on osa kokonaisuutta ja yhteistä ratkaisua

Tehokkaampi tulonmuodostus

- Työllisyys,
- Investoinnit, uusi teknologia, oppiminen, osaaminen, innovaatiot, tuottavuus,
- Kilpailukyky.

Suorat menoja säästävät ja tuloja lisäävät toimet

Tehokkaampi ja vaikuttavampi julkinen sektori

- Tehokkaat hyvinvointialueet, erityisesti rahoitusmallin luomat mahdollisuudet hillitä kustannusten kasvua,
- Julkisen hallinnon tuottavuus, vaikuttavuus ja parhaat käytännöt,
- Julkisen sektorin tehtävät, velvoitteet ja lakiin kirjoitettu palvelulupaus.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Mikko Spolander
Osastopäällikkö, ylijohtaja
Puh. 02955 30006
mikko.spolander@vm.fi
www.vm.fi
@MikkoSpolander